

بنام خدا

قواعد درس ۵

جملهٔ فعلیه و جملهٔ اسمیه

جملهٔ فعلیه: جمله‌ای که ~ آغازش با فعل باشد.

الگوی جملهٔ فعلیه: فعل + ماعل + مفعول

جملهٔ اسمیه: جمله‌ای که ~ آغازش با اسم ال دار یا ترکیب اسمانی (مضاف و مضاف الیه) یا ترکیب وصفی (موصوف و صفت) باشد.

الگوی جملهٔ اسمیه: مبتدا (نهاد) + خبر (گزاره)

جملهٔ فعلیه و جملهٔ اسمیه

جملهٔ فعلیه : جمله‌ای که آغازش با فعل باشد.

الگوی جملهٔ فعلیه : فعل + فاعل + مفعول

فعل : کلمه‌ای که بر انجام کاری یا داشتن حالتی در گذشته / حال / آینده

دلالت دارد. (چه کسی؟ چه چیزی؟)

فاعل : انجام دهنده کار یا دارنده حالت است.

مفعول : اسمی که معمولاً بعد از فاعل می‌آید و کار بر آن انجام می‌شود.

چه کسی را؟ چه چیزی را؟
از چه کسی؟ از چه چیزی؟

بنام خدا

قواعد درس ۵

جملهٔ فعلیه و جملهٔ اسمیه

جملهٔ فعلیه : جمله‌ای که آغازش با فعل باشد.

الگوی جملهٔ فعلیه : فعل + ماعل + مفعول

يَتَحَرَّكُ رَأْسُ البُومَةِ فِي إِنْبَاهَيْنِ .

أَجَلَسَتِ الأمُّ طِفْلَهَا عَلَى جُلَيْتِهَا .

بنام خدا

قواعد درس ۵

جمله اسمیه ← مبتدا (مفعول) + خبر (کناره)

تعریف مبتدا: اسمی که در ابتدای جمله می آید و درباره آن خبر یا توضیح می آید
و معادل همان (مفعول) در جملات فارسی است.

خبر: چیزی که درباره مبتدا گفته شود یا به عبارتی خبری که درباره مبتدا (مفعول) دارد
در شود. معادل (کناره) در زبان فارسی است.

اللَّهُ عَالَمٌ - الْغُرَابُ بِمَنْزِلَةِ جَاسِرٍ الْغَابَةِ.

الْحَسْرَةُ يَا مَلِكُ الْحَسَنَاتِ.

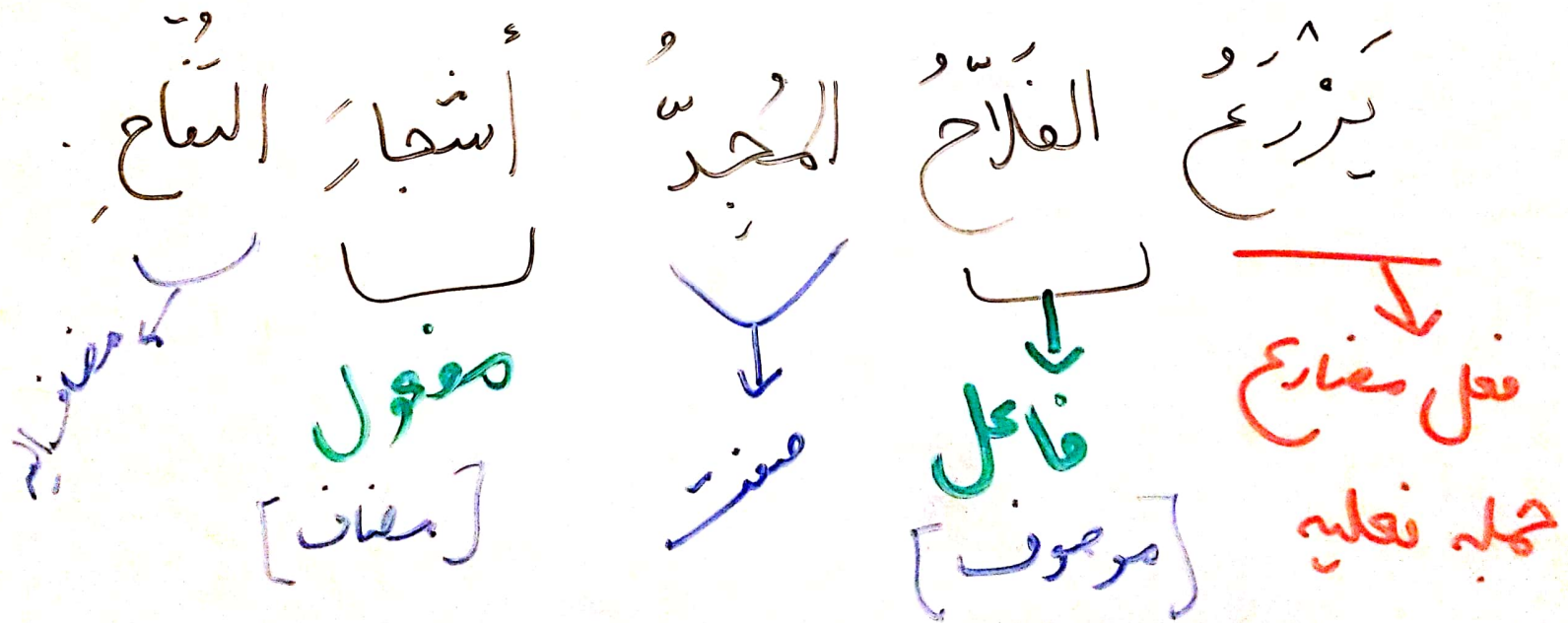
بسم خدا

قواعد درس ۵

جمله اسمیه ← مبتدا (بفاد) + خبر (نزاره)

گاهی مبتدا و خبر یا فاعل و مفعول مضاف الیه یا صفت یا مکررند

و خودشان موصوف و مضاف می‌شوند.

بنام خدا

قواعد درس ۵
جمله اسمیه ← مبتدا (مفاد) + خبر (کنزاره)

گاهی مبتدا و خبر یا فاعل و مفعول مضاف الیه یا صفت و ماکثره

و خودشان موصوف و مضاف می‌شوند.

البَطَّاءُ طَائِرٌ مَائِيٌّ

مبتدا خبر صفت

(جمله اسمیه)

يَحْفَظُ النَّبَاتَاتِ مَغِيدَةً لِلْجِثْمِ

مبتدا مضاف الیه خبر

[جمله اسمیه]

[مضاف]

استاد : ۱- گاهی مفعول در جملات فعلیه قبل از فاعل می آید

و آن زمانی است که مفعول ضمیر متصل به فعل باشد.

يَغْفِرُ اللَّهُ : خدا او را می آمرزد
فعل فاعل مفعول

۲- گاهی خبر قبل از مبتدا می آید. زمانی که خبر حرف امانه و متمم باشد و مبتدای بعد از

آن تنوین داشته باشد.
الكتابُ عَلَى الْكُرْسِيِّ عَلَى الْكُرْسِيِّ
مبتدا خبر خبر مقدم مبتدای مؤخر

فاعل به چند شکل بعد از فعل قرار می گیرد

۱- اسم ظاهر (دارای علامت مرفوع و و ن ان در آخر اسم)

جَلَسَ الْبَلْمِيزُ عَلَى الْكَرْسِيِّ
فعل فاعل ۱ اسم ظاهر

۲- ضمیر بارز (آشکار)

۳- ضمیر مستتر (پنهان)

جَلَسْتُ عَلَى الْكَرْسِيِّ
فعل فاعل ۲ ضمیر بارز

جَلَسَ عَلَى الْكَرْسِيِّ

فعل و فاعل ضمیر (هو) پنهان

بنام خدا

قواعد درس ۵

۱- اسم ظاهر با علامت منصوب
↓

ـَ ـِ ـِـ ـِـ ـِـ ـِـ ـِـ ـِـ

مفعول هم می تواند به اسـمـ مفعول بیاید:

۲- ضمیر متصل به فعل ها که معنای
(را) بدهد.

کَتَبَ الْعِلْمَ الدِّينَ عَلَى السَّبُورَةِ

فعل	فاعل	مفعول
جمله فعلیه	مرفوع	منصوب

نکته مهم: به علامتهای و و
وَنَ اِنْ
رفع می گوئیم. ← اسم مرفوع

به علامتهای ـَ ـِ
بِنِ اِنْ اِبِ اِبِ
اسم منصوب

خبر (کناره) در جملات اسمیه هم می تواند به ۳ شکل بیاید.

۱- بصورت اسم با علامت های رفع **وَ** و **وَنَ** اِنْ

عَلَى شَجَاعٍ (۱) - الطَّالِبُ مَوْجُودٌ
مبتدا خبر (۱) مبتدا خبر (۱)

۲- بصورت فعل (مضارع و گاهی ماضی)

الغَزَالُ يَكْشِي فِي الْغَابَةِ
مبتدا خبر (۲) فعل مضارع

۳- بصورت حرف اضافه و متمم

الْقَلَمُ فِي الْحِفْظَةِ
مبتدا خبر (۳)

① مبتدا علامت رفع دارد وَنَ اِنْ

② خبر هم می تواند بصوت اسم وَنَ اِنْ

نکته

فعل

حرف اضافه + مفعول

③ فاعل علامت رفع دارد وَنَ اِنْ
در صورتی که اسم باشد

④ مفعول علامت نصب دارد يَنْ يَنْ اَبَ
در صورتی که ضمیر باشد

فعل همیشه در ابتدای جمله مفرد می آید (مثنی X جمع X)

و همیشه با فاعل از نظر مذکر و مؤنث بودن مطابقت و

هماهنگی دارد.

رَهَبَ الْجَاهِدُونَ لِلدِّفَاعِ عَنِ الْوَطَنِ.

دَافَعَتِ الْحَامِيَةُ عَنِ الصَّهْمِ فِي الْحَكْمَةِ.